

8. Стеріополо О. І. Теоретичні засади фонетики німецької мови / Стеріополо О. І. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 320 с.

*Т. М. Щокіна
м. Харків*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Знання та кваліфікація набувають все більшої цінності в житті людей в умовах будь-якого інформаційного суспільства, в тому числі і міжнародного. Саме з цього припущення походить значущість навчання іноземним мовам, формування комунікативної компетенції, потреба внесення змін до викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Але навчити студента за обмежений час навчального періоду уміти говорити на тему проблематики своєї спеціальності та розуміти аутентичне мовлення вкрай складно, але можливо, якщо поєднувати традиційні та інноваційні методи і робити акцент на принцип комунікативності як в плані навчання, так і у використанні навчальних матеріалів ті посібників. Вивчення особливостей усного мовлення повинне ураховувати найсучасніші дані психологічної та методичної науки з одного боку, та комунікативні особливості мови спеціальності у відповідності до профілю навчання з іншої.

Традиційно навчання іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі було орієнтоване на читання, розуміння та переклад спеціальних текстів, а також на вивчення проблем синтаксису наукового стилю, що зумовлювалося стандартною навчальною програмою.

Сьогодні необхідно думати про перенос наголосу у навчанні на розвиток навичок мовленнєвого спілкування на професійні теми та проведення наукових дискусій, тим більше, що робота над ними не заважає розвитку навичок, умінь і знань, оскільки саме на них вони і базуються. Усне мовлення у навчальному аспекті повинне усвідомлюватися у вигляді слухання або читання, розуміння та репродуктивного відтворення того, що було прослуханим або прочитаним в усному вигляді (діалогічне або монологічне), або в письмовому. Таким чином йдеться про реалізацію мовленнєвого акту говоріння в процесі усної комунікації між двома або більше особами. Запис того, що було прослухане, та використання зафіксованого у письмовому вигляді тексту як джерела мовленнєвого акту може бути легко здійснено в умовах навчальної аудиторії. Сучасні методи навчання іноземної мови базуються на комунікативному підході і залучають до себе використання різноманітних Інтернет технологій, які надають навчальному процесу демократичності, відкритості, мобільності.

Слід зазначити, що у навчанні повинні широко використовуватися сучасні дидактичні принципи наочності, застосовуватися аудіо- та мультимедійні засоби. Якщо говорити про систему вправ, які готують студентів до усного

спілкування, то викладачеві слід пам'ятати про їх загальну побудову та дозування складності: від наявності однієї проблеми в одній вправі до розпізнавання подібних проблем у майбутньому, доведення навичок до рівня автоматизму, про ступінь ускладнення вправ. Але головною та обов'язковою умовою повинна залишатися постійна комунікативна орієнтація цих вправ на усне мовлення в межах конкретних мовленнєвих ситуацій.

Викладач іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі повинен достатньо добре знати особливості наукових і технічних текстів за спеціальністю та знайомити з ними студентів. Характерною рисою таких текстів є наявність спеціальної термінології, особливої загальнонаукової лексики, специфічної службової лексики, тих чи інших граматичних конструкцій.

Підґрунтям для навчання за умов немовного середовища виступає текст іноземною мовою. Викладач повинен відібрати такі різновиди та типи текстів за спеціальністю, які б допомогли студенту реалізувати комунікативні можливості говоріння. Наприклад, можна розрізняти тексти :

- за шляхом їх передачі: усні та письмові;

- через види висловлювання: опис, повідомлення, оповідання, роздум, розглядати їх комбінації у спеціальних видах текстів, таких як анотації та рецензії;

- за ступенем реалізованості та відношення до адресату: дослідницькі (монографії, наукові статті), та тексти із підручників, довідників, словників.

Як свідчить досвід, слід починати з найпростіших описів та характеристик та монологічної форми їх обробки на початковому етапі. З часом можна вивчати і більш складні тексти за структурою та стилем, і ставити за мету навчити студента алгоритму його діяльності в режимі комунікативної пари «викладач/ аудіо та мультимедійні засоби – студент», «студент – студент». Необхідно також відібрати для опрацювання професійно релевантний матеріал, урахувавши попередні знання тих, хто навчається, з мови та спеціальності, його вік, ціль комунікації, вид комунікації, ступінь навчання та інше. Після етапу відбору словотворчих, лексичних, граматичних структур, необхідних для засвоєння текстів для навчання, починається етап їхнього тренування.

Слід постійно пам'ятати про «діалогічну» форму вправ, в тому числі і при введенні лексики. Правильно також тренувати не лише термінологічну та загальнонаукову лексику, але й службову лексику наукової прози та модально-оцінювальну лексику усної форми спілкування.

Навчання усному мовленню іноземною мовою, особливо за спеціальністю у немовному вищому навчальному закладі, – це складний процес, оскільки мовленню студента повинні бути притаманні елементи відповідного текстового жанру, наприклад, наукового стилю. Робота викладача полегшується тим, що таке мовлення може бути близьким за багатьма параметрами навчальному тексту, який лежить в основі навчання, і мати набагато меншу кількість вільних ситуативних можливостей. Багато «життєвих» ситуацій можливо «обіграти» в

аудиторії, коли від тренувальних вправ будемо переходити до діалогу. Мова йдеться про прослуховування, читання, запам'ятовування, переказ діалогів, завершення їх у відповідності до заданої ситуації або мовного матеріалу та їх вільне співставлення за тим чи іншим принципом. Можна використовувати повний або частковий переклад і т.і. Головне завдання – досягти уміння вичленити основну тему проблеми, уміння правильно описувати, формулювати своє висловлювання, заперечувати, шукати причину та інше. Під час розвитку та удосконалення навичок усного мовлення іноземною мовою за спеціальністю необхідно пам'ятати, що монологічний її елемент не поступається діалогічному. Тому надалі слід збільшувати обсяг монологічної репліки в діалозі, а потім переходити до виключно монологічної форми усного мовлення: резюме, реферування, анутовання, опису схеми, явища або процесу.

Природно, що поставленої мети можна досягти лише на основі комунікативно-орієнтованих підручників та навчальних матеріалів. На заняттях з іноземної мови відпрацьовується основна навичка усної комунікації, яка може також бути реалізована в повному обсязі в житті. Інші ж види мовленнєвої діяльності тренуються подібним же чином, оскільки вони виступають в якості підґрунтя для розвитку навичок усного мовлення.

Комунікативний підхід передбачає таку організацію навчального процесу, коли всі методи та прийоми, що використовуються, повинні розглядатися та застосовуватися з урахуванням особистості студента, його потреб, мотивації та здібностей. Лише за таких умов студент стає суб'єктом мовленнєвої та навчальної діяльності, її активним учасником.

Новітні введення стосуються найрізноманітніших аспектів навчального процесу, починаючи із зміни організації простору в аудиторії, забезпечення навчальних приміщень сучасними технічними засобами, і закінчуючи апробацією новітніх освітніх технологій на практичних заняттях та під час самостійної підготовки студентів із використанням великої кількості он-лайн компонентів та Інтернет ресурсів.

Таким чином, інноваційні технології викладання іноземних мов у немовному вищому навчальному закладі полягають у поєднанні традиційних та інтенсивних методів навчання, які ґрунтуються на функціонально-комунікативній лінгводидактичній моделі мови та розробці цілісної системи навчання студентів мовленнєвому спілкуванню на професійні теми.

Література

1. Андронкіна Н. М. Когнитивно-деятельностный подход в обучении иностранному языку как специальности: монография / Н. М. Андронкіна. – Горно-Алтайск, 2007. – 210 с.
2. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Гальскова Н. Д. – М. : АРКТИ, 2004. – 192 с.
3. Сухова Л. В. Коммуникативно-ориентированное обучение иностранному языку и языковая парасреда как его системообразующий фактор. / Л. В. Сухова // Иностранный язык в школе. – 2007. – № 5. – С. 15–18.